

Neoklassiek

Laat ik beginnen met deze opmerkelijke vraag die ik eens op het internet las:

“Ik wil graag neoklassieke muziek componeren, maar ik heb geen idee wat ik nodig heb om mijn muziek als neoklassiek te beschouwen. Heeft het met de vorm en structuur toe doen? De toonsoortenwisselingen? De instrumentatie? Het ritme? De muziekharmonie? De textuur? Of wat nog meer”?

Momenteel staat de pianomuziek van Ludovico Einaudi zeer in de belangstelling. Hij kwam (na zijn avant-garde periode) met overzichtelijke en toegankelijke pianowerken en met name in de ‘yoga- en healing wereld’ vindt deze muziek een weg. Maar ook in de concertzalen weten wereldwijd veel mensen hem te vinden en te waarderen. Zelf heb ik in Madrid een concert bijgewoond van Einaudi (een stedentrip cadeau van mijn zoon Werner) en ik moet zeggen, ik was er wel van gecharmeerd en enige bewondering kon ik ook wel opbrengen. De sfeer was intiem en gaandeweg bracht het mij zelfs in een aangename stemming.

Deze muziek (evenals de ambient soundscapes) wordt heden ten dage geschaard onder de noemer “Neoklassiek”. Aardig om te weten: in de jaren ’70 en ’80 van de vorige eeuw viel deze muziek onder de noemer ‘lift muziek’ of ‘muzak’.

Maar hoezo ‘Neo’? Maar misschien wordt er bedoeld ‘nieuwe klassieke muziek?’ Er is ook wel eens onduidelijkheid over deze term. Is het Neoklassiek of Neoclassicistisch?

De Klassieke muziek zoals wij die kennen, loopt – algemeen aangenomen - vanaf Bach tot nu. Deze lijn is nooit weg geweest. Er loopt een muzikale lijn van Bach, via Mozart, Brahms, Stravinsky, Henri Dutilleul naar hedendaagse componisten als Thomas Adès. De term *neoclassicisme* dook in de jaren ’30 van de vorige eeuw op als reactie op de overdadige romantiek. Componisten grepen toen bewust terug op de helderheid en vormvastheid van de klassieke periode, van bijvoorbeeld C.P.E. Bach tot Mozart. In die context was *neoclassicisme* een inhoudelijk en muzikaal goed onderbouwde benaming

Nee, de huidige gebruikte term ‘Neoklassiek’ komt bij mij over als een goed-klinkende label om als een marketing tool in te zetten. (trouwens, met de vele navolgers is het nauwelijks ‘neo’ meer te noemen.) Het is eerder rustgevend muziek bij meditatie en andere dergelijke ontspanning. Canto Ostinato van Simeon ten Holt of een stuk van John Cage is voor zover ik weet nooit neoklassiek genoemd terwijl dit stuk ook heel veel elementen in zich heeft van meditatieve muziek. Rustgevend? Vast wel, maar in de klassieke muziek is werkelijke rust, namelijk op sommige momenten gewoonweg weinig noten, stilte, niets klinkend, ook een belangrijk onderdeel.

Toch: het is mooi dat deze muziek nieuwe luisteraars bereikt. Niet iedereen bezoekt wekelijks of maandelijks een concertzaal, en als ‘neoklassieke muziek’ mensen aanzet tot luisteren, genieten en misschien zelfs het ontdekken van de klassieke canon – des te beter. Muzikale stromingen hoeven elkaar niet te beconcurreren; ze mogen ook gewoon elkaar aanvullen of naast elkaar bestaan.

13 juni 2023